ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ

της 12ης Ιανουαρίου 1994 *

Στην υπόθεση C-296/92,

Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενη από τους Antonio Aresu και Rafael Pellicer, μέλη της Νομικής Υπηρεσίας, με αντίκλητο στο Λουξεμβούργο τον Γεώργιο Κρεμλή, μέλος της Νομικής Υπηρεσίας, Centre Wagner, Kirchberg,

προσφεύγουσα,

κατά

Ιταλικής Δημοκρατίας, εκπροσωπουμένης από τον καθηγητή Luigi Ferrari Bravo, προϊστάμενο της Υπηρεσίας Διπλωματικών Διαφορών του Υπουργείου Εξωτερικών, επικουρούμενο από τον Pier Giorgio Ferri, avvocato dello Stato, με τόπο επιδόσεων στο Λουξεμβούργο την Πρεσβεία της Ιταλίας, 5, rue MarieAdélaïde,

καθής,

που έχει ως αντικείμενο να αναγνωριστεί ότι η Ιταλική Δημοκρατία, επιτρέποντας στις διοικητικές αρχές της επαρχίας Ascoli Piceno, αφενός, να συνάψουν με απ' ευθείας ανάθεση σύμβαση για την ενδέκατη και δωδέκατη συμπληρωματική μελέτη προς περάτωση του τμήματος της οδού ταχείας κυκλοφορίας «Ascoli-Mare», με την επωνυμία «φάση IV — σχέδιο 5134», παραλείποντας να παρέμβει προκειμένου να αποφευχθούν πάραυτα οι αντικείμενες στο κοινοτικό δίκαιο έννομες συνέπειες, αφετέρου, να μη

* Γλώσσα διαδικασίας: η ιταλική.

δημοσιεύσουν πρόσκληση υποβολής προσφορών στην Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από την οδηγία 71/305/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 26ης Ιουλίου 1971, περί συντονισμού των διαδικασιών για τη σύναψη των συμβάσεων δημοσίων έργων (ΕΕ ειδ. έκδ. 17/001, σ. 7),

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ,

συγκείμενο από τους G. F. Mancini, πρόεδρο του δευτέρου και έκτου τμήματος, προεδρεύοντα, J. C. Moitinho de Almeida και D. A. O. Edward, προέδρους τμήματος, R. Joliet, F. A. Schockweiler (εισηγητή), G. C. Rodríguez Iglesias, F. Grévisse, M. Zuleeg, και J. L. Murray, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: C. Gulmann
γραμματέας: L. Hewlett, υπάλληλος διοικήσεως,

έχοντας υπόψη την έκθεση ακροατηρίου,

αφού άκουσε τους εκπροσώπους των διαδίκων που αγόρευσαν κατά τη συνεδρίαση της 29ης Σεπτεμβρίου 1993,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 18ης Νοεμβρίου 1993,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Με δικόγραφο που κατέθεσε στη Γραμματεία του Δικαστηρίου στις 6 Ιουλίου 1992, η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων άσκησε, δυνάμει του

άρθρου 169 της Συνθήκης ΕΟΚ, προσφυγή με την οποία ζητείται να αναγνωριστεί ότι η Ιταλική Δημοκρατία, επιτρέποντας στις διοικητικές αρχές της επαρχίας Ascoli Piceno, αφενός, να συνάψουν με απ' ευθείας ανάθεση σύμβαση για την ενδέκατη και δωδέκατη συμπληρωματική μελέτη προς περάτωση του τμήματος της οδού ταχείας κυκλοφορίας «Ascoli-Mare», με την επωνυμία «φάση IV - σχέδιο 5134», παραλείποντας να παρέμβει προκειμένου να αποφευχθούν πάραυτα οι αντικείμενες στο κοινοτικό δίκαιο έννομες συνέπειες, αφετέρου, να μη δημοσιεύσουν πρόσκληση υποβολής προσφορών στην Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από την οδηγία 71/305/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 26ης Ιουλίου 1971, περί συντονισμού των διαδικασιών για τη σύναψη των συμβάσεων δημοσίων έργων (ΕΕ ειδ. έκδ. 17/001, σ. 7).

2 Στις αρχές της δεκαετίας του '70 οι διοικητικές αρχές της επαρχίας Ascoli Piceno προέβησαν στην ανάθεση διαφόρων συμβάσεων εκτελέσεως έργων για την κατασκευή οδού ταχείας κυκλοφορίας που θα συνέδεε την πόλη Ascoli Piceno με τον αυτοκινητόδρομο Α 14 και την εθνική οδό 16, κατά μήκος της Αδριατικής ακτής. Οι ανωτέρω εργασίες διαιρέθηκαν σε τέσσερις φάσεις.

3 Η φάση IV ανατέθηκε στην επιχείρηση Rozzi Costantino. Στη συνέχεια, οι συναφείς με τη φάση αυτή εργασίες αποτέλεσαν αντικείμενο δώδεκα συμπληρωματικών μελετών που επέφεραν σημαντική επιμήκυνση της αρχικής χαράξεως της οδού. Η εκτέλεση των προβλεπομένων στις εν λόγω μελέτες εργασιών ανατέθηκε επίσης στην επιχείρηση Rozzi Costantino. Όσον αφορά τις προβλεπόμενες στην ενδέκατη και δωδέκατη μελέτη εργασίες, οι διοικητικές αρχές της επαρχίας Ascoli Piceno συνήψαν στις 21 Μαΐου 1990 με την ανωτέρω επιχείρηση σύμβαση απ' ευθείας αναθέσεως συνολικού ποσού 36 250 000 000 ιταλικών λιρών (LIT).

4 Εκτιμώντας ότι η ανάθεση των έργων που προέβλεπαν οι εν λόγω δύο μελέτες ενέπιπτε στο πεδίο εφαρμογής της προαναφερθείσας οδηγίας 71/305, χωρίς να υπάγεται σε καμία από τις προβλεπόμενες στο άρθρο 9 αυτής περιπτώσεις, και ότι, συνακόλουθα, η πρόσκληση υποβολής προσφορών έπρεπε να δημοσιευθεί στην Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, σύμφωνα με τους όρους της οδηγίας, η Επιτροπή απέστειλε στις 17 Ιανουαρίου 1991 προς την Ιταλική Κυβέρνηση, σύμφωνα με το άρθρο 169 της Συνθήκης, έγγραφο οχλήσεως, καλώντας την να υποβάλει εντός προθεσμίας 30 ημερών τις παρατηρήσεις της επί της προσαπτομένης παραβάσεως.

5 Επειδή δεν έλαβε εμπροθέσμως καμιά απάντηση εκ μέρους της Ιταλικής Κυβερνήσεως, η Επιτροπή επανέλαβε την άποψή της με την αιτιολογημένη γνώμη που απηύθυνε την 1η Αυγούστου 1990 προς την Ιταλική Δημοκρατία και με την οποία κατέληγε στο συμπέρασμα ότι, «επειδή οι διοικητικές αρχές της επαρχίας Ascoli Piceno συνήψαν με απ' ευθείας ανάθεση σύμβαση κατασκευής του τμήματος της οδού ταχείας κυκλοφορίας "Ascoli-Mare", αποκαλουμένου "IV φάση", παραλείποντας να προβούν στη δημοσίευση προκηρύξεως, όσον αφορά την πρόσκληση υποβολής προσφορών, στην Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, η Ιταλική Δημοκρατία παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από την οδηγία 71/305/ΕΟΚ». Η Επιτροπή κάλεσε την Ιταλική Δημοκρατία να συμμορφωθεί προς την αιτιολογημένη αυτή γνώμη εντός προθεσμίας δύο μηνών.

6 Με έγγραφο της 30ής Δεκεμβρίου 1991, η Ιταλική Κυβέρνηση επέδωσε στην Επιτροπή σημείωμα της 31ης Οκτωβρίου 1991, με το οποίο οι διοικητικές αρχές της επαρχίας Ascoli Piceno έδωσαν ορισμένες διευκρινίσεις σχετικά με την επίδικη σύμβαση, ενώ επικαλέστηκαν το άρθρο 5, στοιχείο β', του νόμου 584, της 8ης Αυγούστου 1977, με τον οποίο είχε μεταφερθεί στην ιταλική έννομη τάξη το άρθρο 9, στοιχείο β', της οδηγίας 71/305, προκειμένου να δικαιολογήσουν το γεγονός ότι η επίδικη σύμβαση ανατέθηκε στην επιχείρηση Rozzi Costantino.

7 Εκτιμώντας ότι η ανωτέρω κοινοποίηση συνιστούσε εκπρόθεσμη απάντηση στην αιτιολογημένη γνώμη της, απάντηση η οποία κρίθηκε ως μη ικανοποιητική, η Επιτροπή άσκησε την παρούσα προσφυγή με την οποία ζητείται, όπως εξηγείται στη σκέψη 1 της παρούσας αποφάσεως, να αναγνωριστεί ότι η Ιταλική Δημοκρατία παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από την οδηγία 71/305, επειδή επέτρεψε, χωρίς να παρέμβει, στις διοικητικές αρχές της επαρχίας Ascoli Piceno να κάνουν χρήση της διαδικασίας της απ' ευθείας αναθέσεως έργου με τη σύναψη σχετικής συμβάσεως.

8 Με το υπόμνημα αντικρούσεως της, η Ιταλική Κυβέρνηση περιορίζεται στον ισχυρισμό ότι η υποχρέωση των εθνικών αρχών να μεριμνούν για την εφαρμογή της οδηγίας 71/305 διαφέρει της υποχρεώσεως εφαρμογής της ίδιας οδηγίας που υπέχουν οι αναθέτουσες αρχές. Η Ιταλική Κυβέρνηση προσθέτει ότι η παράβαση της εκ μέρους κράτους μέλους υποχρεώσεως να επιδεικνύει μέριμνα δεν μπορεί να αναγνωριστεί παρά μόνον εφόσον η παράβαση της οδηγίας που διαπράττεται από τις αναθέτουσες αρχές είναι σαφής και πρόδηλη ώστε να καθιστά αδικαιολόγητη τη μη παρέμβαση του Δημοσίου.

9 Με το υπόμνημα ανταπαντήσεώς της, η Ιταλική Κυβέρνηση προσκόμισε έγγραφα, προκειμένου να αποδείξει ότι, όσον αφορά την επίδικη σύμβαση, συνέτρεχαν«τεχνικοί λόγοι», κατά την έννοια του άρθρου 9, στοιχείο β', της οδηγίας 71/305, που δικαιολογούσαν την ανάθεση των επιδίκων έργων σε συγκεκριμένο επιχειρηματία και, συνακόλουθα, την επιλεγείσα διαδικασία της απ' ευθείας αναθέσεως. Περαιτέρω, η Ιταλική Κυβέρνηση υποστήριξε ότι, αφενός, επικαλέστηκε το άρθρο 9, στοιχείο β', της οδηγίας 71/305 ήδη από την προηγηθείσα της προσφυγής διαδικασία και ότι, αφετέρου, στο υπόμνημα αντικρούσεώς της δεν επέμεινε επί των «τεχνικών λόγων», δεδομένου ότι η Επιτροπή δεν προσήψε στην Ιταλική Δημοκρατία συμπεριφορά των διοικητικών αρχών της επαρχίας Ascoli Piceno, που υποτίθεται ότι αντίκειται προς την οδηγία 71/305, αλλά το γεγονός ότι παρέλειψε να παρέμβει προκειμένου να παρεμποδίσει παρόμοια συμπεριφορά ή να αμβλύνει τις συνέπειές της.

10 Με τις γραπτές παρατηρήσεις που επετράπη να υποβάλει σε απάντηση του υπομνήματος ανταπαντήσεως, η Επιτροπή ισχυρίζεται, κατά κύριο λόγο, ότι τα τεχνικής φύσεως έγγραφα που προσκόμισε η Ιταλική Κυβέρνηση συνιστούν«νέους ισχυρισμούς», η προβολή των οποίων κατά τη διάρκεια της δίκης απαγορεύεται, βάσει του άρθρου 42, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας. Επικουρικώς, η Επιτροπή υποστήριξε ότι τα τεχνικά επιχειρήματα που συνάγονται από τα ανωτέρω έγγραφα στερούνται ερείσματος.

11 Πρέπει να υπομνηστεί, κατ' αρχάς, ότι, κατά πάγια νομολογία του Δικαστηρίου (βλ., ιδίως, απόφαση της 11ης Μαΐου 1989 στην υπόθεση 76/86, Επιτροπή κατά Γερμανίας, Συλλογή 1989, σ. 1021, σκέψη 8), το αντικείμενο της προσφυγής που ασκείται κατ' εφαρμογή του άρθρου 169 της Συνθήκης καθορίζεται από την προ της ασκήσεως της προσφυγής διαδικασία, όπως προβλέπει η ανωτέρω διάταξη. Συνεπώς, το δικόγραφο της προσφυγής δεν μπορεί να στηρίζεται σε αιτιάσεις άλλες πλην εκείνων που διατυπώθηκαν στην αιτιολογημένη γνώμη (βλ. απόφαση της 17ης Νοεμβρίου 1992 στην υπόθεση C-157/91, Επιτροπή κατά Κάτω Χωρών, Συλλογή 1992, σ. I-5899, σκέψη 17).

12 Στη συνέχεια, διαπιστώνεται ότι, με την αιτιολογημένη γνώμη της, η Επιτροπή προσήψε στην Ιταλική Δημοκρατία ότι παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από την οδηγία 71/305 λόγω του ότι οι διοικητικές αρχές της επαρχίας Ascoli Piceno συνήψαν την επίδικη σύμβαση κατά τη διαδικασία της απ' ευθείας αναθέσεως και δεν προέβησαν στη δημοσίευση προκηρύξεως της προσκλήσεως υποβολής προσφορών στην Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων. Αντίθετα, με την προσφυγή της, η Επιτροπή ζητεί από το Δικαστήριο να αναγνωρίσει ότι η Ιταλική Δημοκρατία παρέβη τις υποχρεώσεις της επειδή επέτρεψε, χωρίς να

παρέμβει ώστε να αποτρέψει τις εντεύθεν συνέπειες, στις διοικητικές αρχές της επαρχίας Ascoli Piceno να ακολουθήσουν τη διαδικασία αυτή.

13 Μολονότι είναι γεγονός ότι τα κράτη μέλη ευθύνονται έναντι της Κοινότητας για οποιαδήποτε παράβαση του κοινοτικού δικαίου που διαπράττει όργανό τους, πρέπει εντούτοις να υπογραμμιστεί ότι στην προκειμένη περίπτωση το αντικείμενο της προσφυγής δεν συνίσταται στην αναγνώριση της παραβάσεως, εν πάση δε περιπτώσει η προσφυγή στηρίζεται σε αιτίαση που διαφέρει εκείνης που είχε διατυπωθεί με την αιτιολογημένη γνώμη, με αποτέλεσμα η διαφοροποίηση αυτή να δώσει λαβή σε αμφισβητήσεις, όπως αναφέρεται στις σκέψεις 9 και 10 της παρούσας αποφάσεως, ως προς την προβολή των αμυντικών ισχυρισμών της Ιταλικής Κυβερνήσεως.

14 Κατά συνέπεια, η προσφυγή της Επιτροπής είναι απορριπτέα ως απαράδεκτη.

Επί των δικαστικών εξόδων

15 Κατά το άρθρο 69, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας, ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα δικαστικά έξοδα. Επειδή η Επιτροπή ηττήθη, πρέπει να καταδικασθεί στα δικαστικά έξοδα.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ,

αποφασίζει:

1) Απορρίπτει την προσφυγή ως απαράδεκτη.

2) Καταδικάζει την Επιτροπή στα δικαστικά έξοδα.

Mancini Moitinho de Almeida Edward

Joliet Schockweiler Rodríguez Iglesias

Grévisse Zuleeg Murray

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 12 Ιανουαρίου 1994.

Ο Γραμματέας

J.-G. Giraud

Ο Προεδρεύων

G. F. Mancini

Πρόεδρος του δευτέρου και έκτου τμήματος